

On a Number from the 9th line on the South Side of the Bilgä Kagan Inscription

Yong-Söng LI*

(Seoul)

Özet: Daha 19. yüzyılın sonunda Bilge Kağan Yazıtının çoğu kısmı önemli ölçüde yıpranmış durumdaydı. Bu kısımlar bugüne değin gereği gibi okunamadılar. Onlardan biri de güney yüzünün 9. satırındaki *otuz artoki : bir* ‘30 + 1’, yani ‘31’ ibaresinden sonraki kısımdır. Araştırmacıların çoğu, *otuz artoki : bir* ibaresinden sonrasını ya *31 [yaşıma]* ... ‘31 [yaşımda] ...’ olarak onardı ya da hiç onaramadı.

Bu arada, zaten BK D 28-29’da Bilge Kağan’ın 31 yaşında başından geçen bir olay zikredilmiştir. Ayrıca, olaylar Bilge Kağan Yazıtının doğu yüzünün 14. satırından (8 yaşı) güney yüzünün 7. satırına kadar (50 yaşı) art arda sırayla anılmıştır.

Bu sayıdan sonraki tümceler şöyle okunabilir: *otuz artoki : bir [: yolu (veya süniş) : sünişdüm : elig : törög :] türⁱⁱkümä : bodunuma : yegin : ança kazganu : bertim : bunça : kazganıp [: kañım kagan : ı]t y²ıl : onunç ay : altı otuzka : uça : bardı : “Otuz bir [kez (veya savaş) savaşım. Devleti yasaları] Türklerime (ve) halkıma daha iyi bir şekilde öylece kazanıverdim. Bunca kazanıp [babam hakan] Köpek yılının (= Milâttan Sonra 734 yılı) onuncu ayının yirmi altısında vefat etti.”*

Anahtar sözcükler: Bilge Kağan Yazıtı, güney yüzü, otuz bir defa.

Abstract: There were already many severely damaged parts in the Bilgä Kagan inscription in the end of the nineteenth century. These parts have not been read properly. One of them is on the 9th line of the south side after *otuz artoki : bir* ‘30 + 1’, i.e. ‘31’. The most researchers reconstructed the words

* Seoul National University, yulduz77@naver.com.

after *otuz artoki : bir as yašima ...* ‘[at my age of] 31 ...’ or could not reconstruct any word.

By the way, an event was already mentioned for the age of 31 of Bilgä Kagan in BK E 28~29. In addition, the events are mentioned in consecutive order from E 14 (at the age of eight) to S 7 (at the age of fifty) in the Bilgä Kagan inscription.

The sentences after this number can be read as *otuz artoki : bir [: yoli (or süñüş) : süñüşdüm : elig : törög :] tür^ükümä : bodunuma : yegin : anča kazganu : bertim : bunča : kazganip [: kañim kagan : i]t y²il : onunč ay : altı otuzka : uča : bardı* : “[I fought] thirty-one [times] (or [I engaged in] thirty-one [battles]). For the benefit of my Turks and my people, I arranged and organized thus [the state and the institutions] better. After he had gotten so many victories, (my father, the kagan,) passed away on the twenty-sixth day of the tenth month of the Year of Dog (= 734 A.D.).”

Keywords: Bilgä Kagan inscription, south side, thirty-one times.